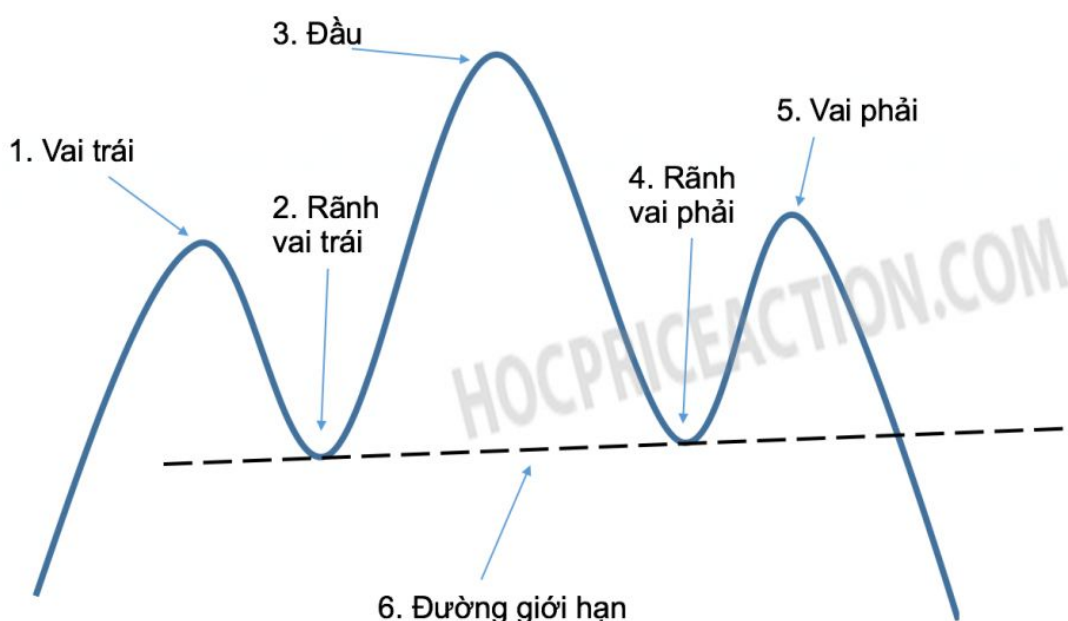

Vai đầu vai (Head and Shoulders pattern) – Chart pattern

Bài viết hôm nay tôi cùng các bạn sẽ đến với một mẫu hình biểu đồ (chart pattern) rất quen thuộc là **vai đầu vai** (Head and Shoulders pattern), để cho dễ dàng trong trình bày thì tôi sẽ chỉ nói đến dạng **Top Head and Shoulders pattern**, tức đầu và vai là các đỉnh, còn dạng **Bottom Head and Shoulders pattern** là tương tự và ngược lại.

Xác định mẫu hình vai đầu vai

Trước tiên, chúng ta sẽ nói đến cấu trúc của mẫu hình dựa trên lý thuyết với dạng lý tưởng nhất, tôi sẽ mô phỏng theo hình sau:

1/ Vai trái

Vai trái phải là đỉnh cao nhất của xu hướng tăng hiện tại (thời điểm mới tạo ra đỉnh này mà chưa có đỉnh đầu). Chẳng hạn như trường hợp sau là không hợp lệ

Có thể thấy trước khi hình thành vai trái thì đã có một đỉnh cao hơn và đang là đỉnh cao nhất của xu hướng tăng nên dù sau đó đã hình dạng chart vai đầu vai nhưng trường hợp này là không phù hợp.

2/ Rãnh vai trái

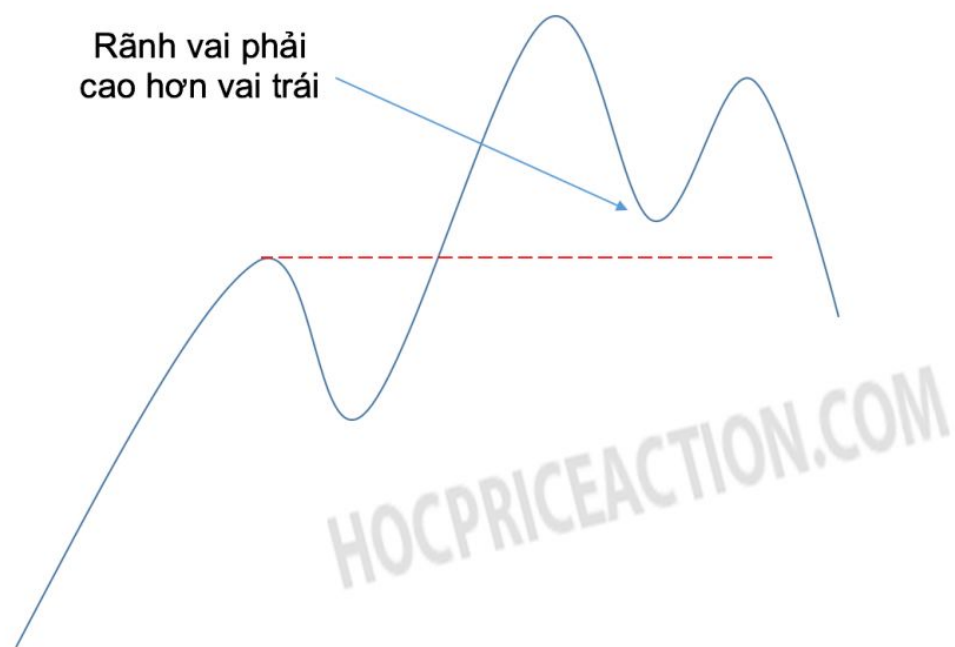
Là đáy ở giữa đỉnh vai trái và đỉnh đầu

3/ Đầu (head)

Phải là đỉnh cao nhất tiếp theo (sau vai trái) trong xu hướng tăng và đương nhiên đỉnh này vượt lên cao hơn vai trái để trở thành đỉnh cao nhất của xu hướng hiện tại.

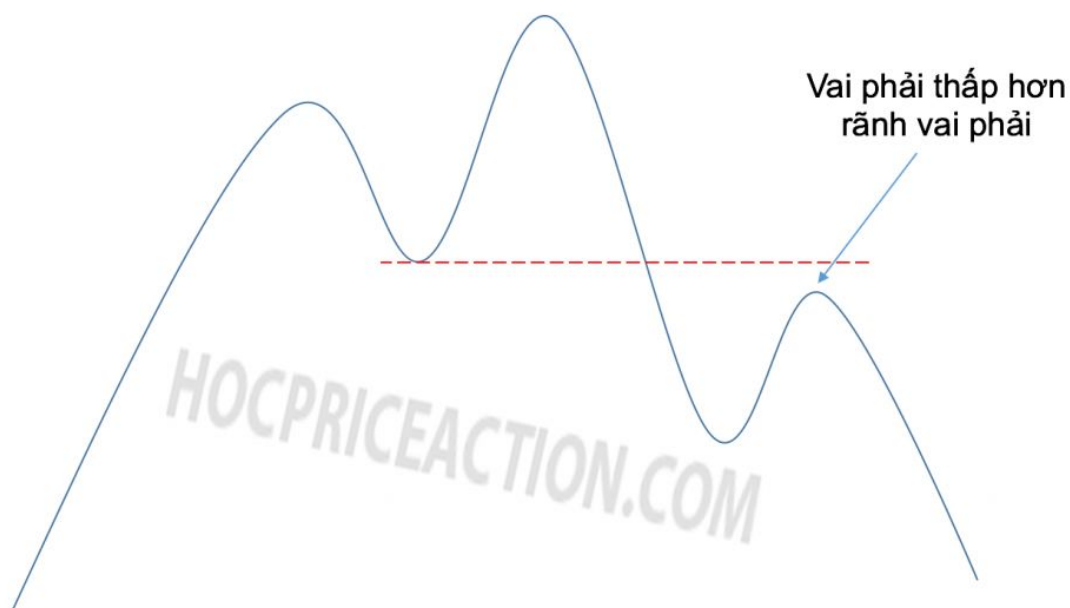
4/ Rãnh vai phải

Điểm này phải thấp hơn đỉnh của vai trái. Nếu như hình sau thì sẽ không hợp lệ

5/ Vai phải

Vai phải là một đỉnh mà nó không được vượt quá đầu và cũng không được thấp quá rãnh vai trái, nhớ là rãnh vai trái chứ không phải vai trái nhé.

Trên đây là trường hợp vai phải thấp hơn rãnh vai trái cho nên nó cũng không hợp lệ.

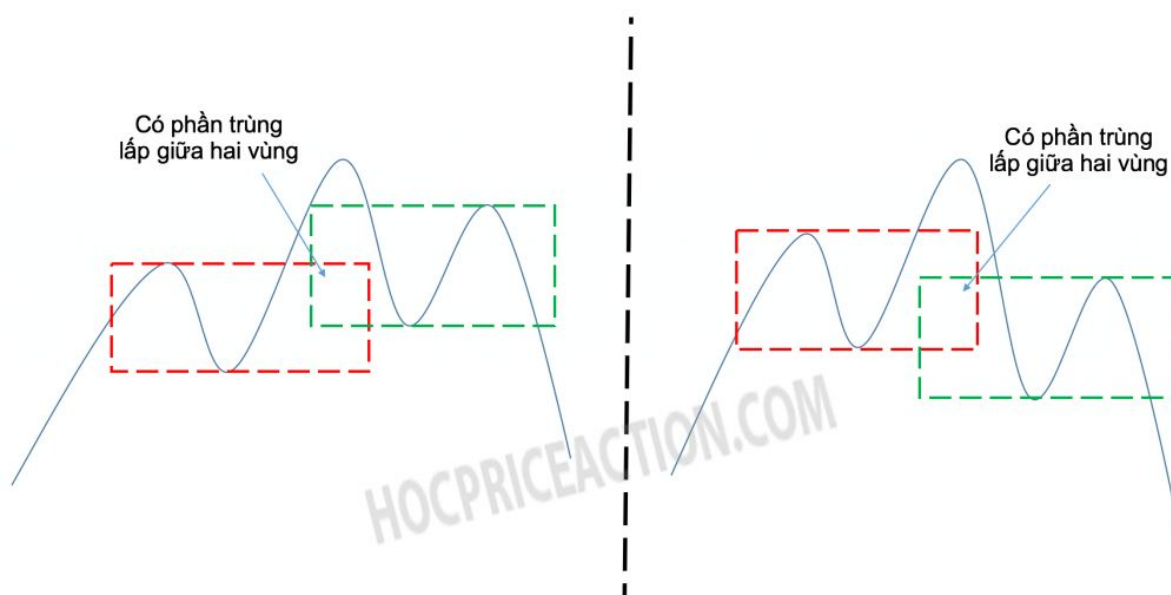
6/ Đường giới hạn

Là đường nối liền hai rãnh vai phải và trái. Đường này sẽ tạo thành một ngưỡng kháng cự và hỗ trợ rất tốt.

Đường giới hạn này được dùng để xác nhận mẫu hình vai đầu vai được hình thành khi giá sau khi tạo đỉnh vai phải thì đâm xuống dưới đường giới hạn. Nếu như, đã có đầy đủ dầu, hai vai, và đường giới hạn nhưng sau khi hình thành vai phải, giá chưa đâm xuống dưới đường giới hạn mà vượt lên trên đầu thì coi như mô hình vai đầu vai không còn tác dụng nữa.

Mẹo xác định mô hình vai đầu vai

Đôi khi các bạn rất rối khi nhớ các quy tắc trên, vậy nên tôi sẽ đưa ra một mẹo nhỏ để các bạn xác định mô hình vai-đầu-vai một cách nhanh chóng.

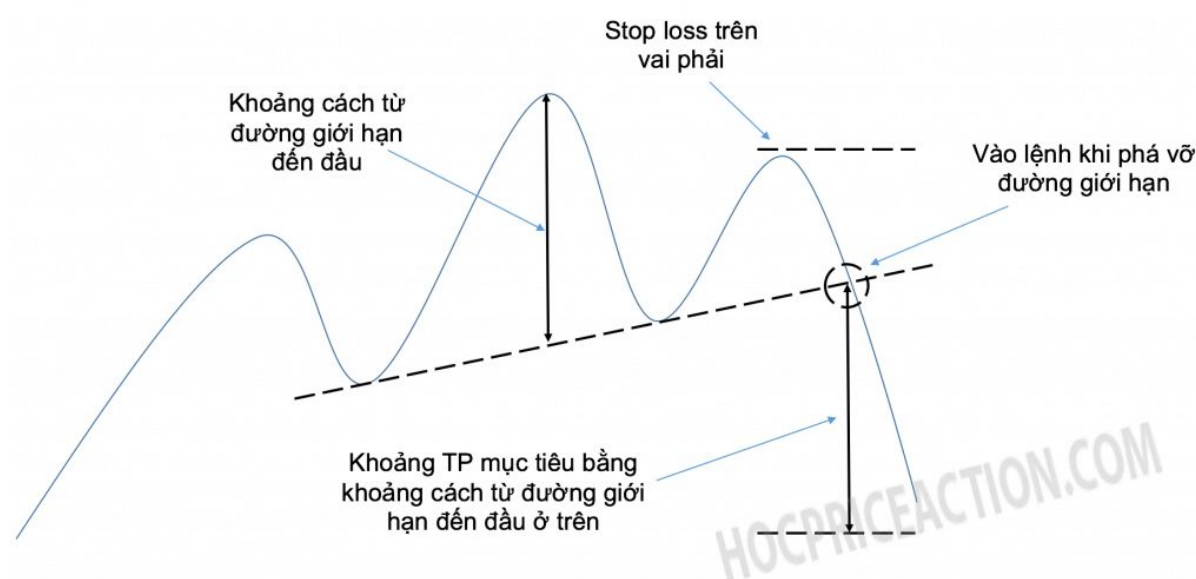
Bạn kẻ hai ô, ở ví dụ trên thì ô màu đỏ có cạnh trên là vai trái và cạnh dưới là rãnh vai trái. Ô màu xanh có cạnh trên là vai phải và cạnh dưới là rãnh vai phải.

Kéo hai ô này rộng ra để xem có vùng nào trùng lấp hay không. Nếu có thì mô hình vai-đầu-vai là hợp quy tắc.

Quy tắc giao dịch vai-đầu-vai truyền thống

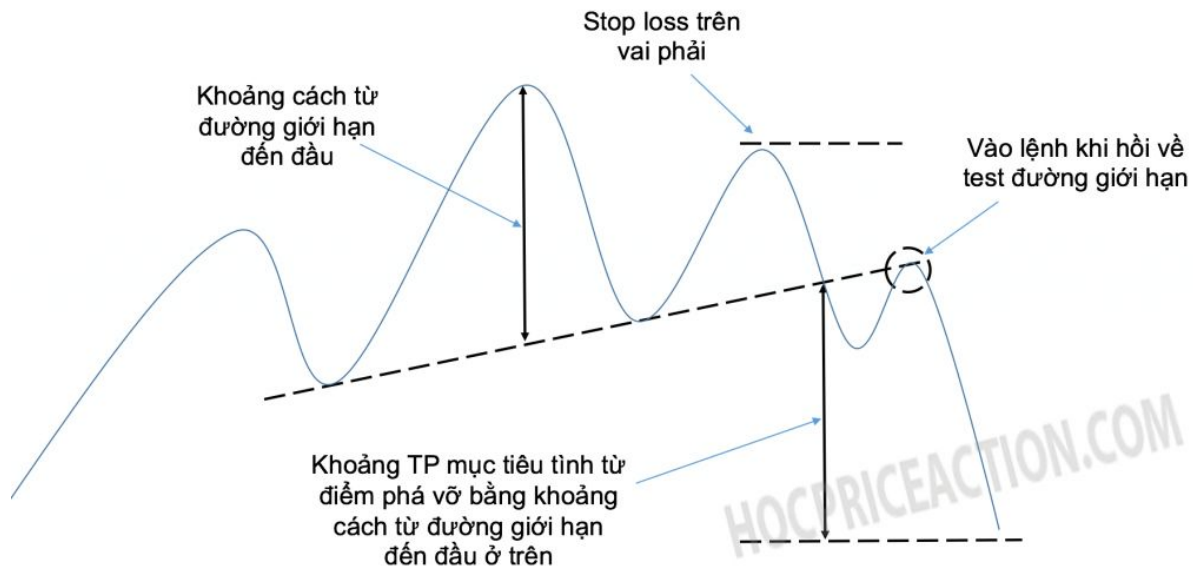
Cách giao dịch theo lý thuyết với mô hình vai-đầu-vai như sau:

Cách 1:

Với cách 1 này bạn đặt lệnh chờ bán ở dưới đường giới hạn hoặc bán trực tiếp khi giá phá vỡ đường giới hạn nếu như có thể theo dõi thị trường. Điểm chốt lời mục tiêu sẽ bằng với khoảng cách từ đỉnh xuống đường giới hạn theo phương thẳng đứng. Điểm chốt lỗ ở trên đỉnh vai phải.

Cách 2:

Cách thứ 2 này ta tận dụng đặc điểm là khi giá phá vỡ một ngưỡng kháng cự hay hỗ trợ sẽ thường quay lại test vùng kháng cự hỗ trợ đó.

Tại sao mô hình vai-đầu-vai lại hoạt động?

Đây là câu hỏi sẽ không có câu trả lời chính xác. Nó giống như quy luật tự nhiên của dãy Fibonacci vậy.

Nhưng có một điều hay mà tôi muốn các bạn thử thể này. Các bạn hãy lấy giấy bút ra vẽ vài sóng lên trong xu hướng tăng rồi chuyển sang xu hướng giảm. Làm đi làm lại 10 lần. Tôi đảm bảo không dưới 8 lần các bạn tạo ra mô hình vai-đầu-vai.

Nó như một quy luật tự nhiên vậy.

Giao dịch khoa học với vai đầu vai

Vào lệnh kiểu kiên nhẫn

Bạn nên chờ mô hình vai đầu vai thực sự phá vỡ đường giới hạn rồi giao dịch khi giá hồi về test lại đường giới hạn này.

Nghe còn khá là mơ hồ, tôi sẽ làm rõ từng vấn đề cho các bạn.

Thứ nhất là về việc phá vỡ đường giới hạn, nhiều người nói rằng khi có cây nến đóng cửa dưới đường giới hạn thì sự phá vỡ thành công.

Điều đó không sai vì nó vẫn có trường hợp đúng như vậy. Nhưng theo phong cách của tôi, tôi muốn nó không chỉ là có cây nến đóng cửa dưới đường giới hạn mà còn phải có cây nến nằm hoàn toàn ở dưới đường giới hạn đó. Như vậy, khả năng phá vỡ xuống đường giới hạn và chuyển thành xu hướng giảm sẽ chắc chắn hơn rất nhiều.

Chẳng hạn với quan điểm giá đóng cửa dưới đường giới hạn cho 30% tình huống là chuyển thành xu hướng giảm thực sự trong khi quy tắc phải có cây nến nằm hoàn toàn dưới đường giới hạn sẽ cho 70% tình huống là đảo chiều thực sự.

Sau đây sẽ là ví dụ bằng hình ảnh cho các bạn dễ hình dung

1. Ở vị trí này đã có cây nến đóng cửa dưới đường giới hạn nhưng sau đó giá vẫn tăng lên một nhịp nữa.
2. Đây là cây nến nằm dưới hoàn toàn đường giới hạn và kết quả thị trường giảm sau đó được củng cố vững chắc hơn.

3. Vị trí giá quay lại test đường giới hạn. Có một điều hay ở đây mà các bạn học kỹ kiến thức của tôi có phát hiện ra không? Vị trí test lại đương nhiên là ngưỡng kháng cự mạnh và nó cũng có thêm cơ sở để vào lệnh bằng việc hình thành mẫu hình phá vỡ vùng giằng co thất bại

Vào lệnh kiểu ăn xối

Vào lệnh kiểu ăn xối là kiểu vào lệnh mà các bạn tận dụng sự phá vỡ của giá xuống dưới đường giới hạn chứ không phải chờ giá hồi về test lại nữa.

Với tôi thì kiểu vào lệnh này rất nguy hiểm và tôi không giao dịch theo cách này.

Các bạn nếu muốn vào lệnh theo kiểu này thì nên áp dụng cách xác định phá vỡ đường giới hạn là giá đóng cửa ở dưới vì khi đó sẽ không bỏ lỡ một khoảng giá do chờ xuất hiện cây nến nằm dưới hoàn toàn. Đôi khi, nếu các bạn đặt chờ bán dưới cây nến nằm dưới hoàn toàn thì có thể vừa khớp lệnh giá lại tăng lên test về đường giới hạn.

Nếu như bạn muốn vào lệnh theo cả hai trường hợp thì có thể chia đôi khối lượng, một nửa giao dịch với phá vỡ và một nửa giao dịch với giá test lại.

Stop loss

Theo kiểu truyền thống đã nói ở phần đầu thì stop loss được đặt ở trên đỉnh vai phải.

Tuy nhiên, nó thường cho một khoảng dừng lỗ quá lớn. Với phong cách giao dịch theo price action thì bạn không thể nào chấp nhận một khoảng dừng lỗ như thế được.

Cách đặt stop loss tốt nhất đó là đặt theo nền tín hiệu vào lệnh ở các set up mà tôi đã hướng dẫn các bạn.

Nếu như bạn nào chưa tìm hiểu các bài hướng dẫn trước của tôi và sử dụng hệ thống giao dịch khác thì các bạn có thể đặt stop loss ở trên đỉnh sóng gần nhất. Ví dụ với trường hợp ở hình trên như sau:

1. Giả sử đây là lệnh limit các bạn chờ ở vị trí đường giới hạn để giá test về khớp lệnh.
2. Stop loss đặt ở đỉnh trên gần nhất.
3. Stop loss nếu đặt ở vai phải thì sẽ tăng gấp đôi khoảng dừng lỗ

Take profit

Vấn đề chốt lời với mô hình vai đầu vai theo lý thuyết là không cụ thể và có thể nói ít áp dụng được vào thực tế. Tôi sẽ có bài viết riêng về vấn đề chốt lời.

Vẫn lấy ví dụ trên để cho thấy một số vấn đề với lý thuyết về chốt lời của mô hình vai đầu vai

1. Vào lệnh bằng cách đặt lệnh limit. Như vậy, với cách này thì cho khoảng take profit tạm ổn.
2. Vào lệnh theo set up phù hợp. Với cách này thì nếu đặt TP theo mô hình thì chỉ được một khoảng rất ngắn.
3. Điểm chốt lời mục tiêu theo mô hình vai đầu vai

Trường hợp này mọi thứ sẽ rất hoàn hảo nếu bạn làm theo lý thuyết. Đó là, đặt lệnh chờ bán ở vị trí đường giới hạn để giao dịch với phá vỡ hoặc đặt lệnh limit cũng ở đường giới hạn để chờ giá hồi về khớp lệnh. Stop loss trên vai phải, take profit theo điểm mục tiêu. Đúng chuẩn lý thuyết nhưng trong thực tế thì nó không có nhiều trường hợp đẹp để như vậy và tôi luôn muốn làm chủ lệnh giao dịch của mình hết mức có thể. Tôi chỉ muốn vào lệnh khi có một set up rõ ràng, có điểm vào lệnh và stop loss tốt nhất.

Ngày nay, đa phần các tình huống phá vỡ là giả, tức false breakout. Nếu xảy ra phá vỡ thành công thì rất có thể trước đó đã phá vỡ thất bại vài lần. Tôi hay nói vui rằng nó giống như con đường khởi nghiệp kinh doanh của mỗi người vậy. Vì phá vỡ thành công ngay lần đầu là rất ít nên nếu chúng ta đặt lệnh một cách thụ động ở vị trí đường giới hạn thì nguy cơ thua lỗ là rất cao.

Khối lượng giao dịch tại các thời điểm

Theo như thông thường và trên lý thuyết với mô hình này thì khi đường giới hạn bị phá vỡ sẽ có khối lượng giao dịch lớn nhất. Điều này tôi thấy rất đúng và tôi nhận thấy rằng, những mô hình vai đầu vai thật sự chất lượng thì luôn có khối lượng giao dịch lớn tại thời điểm phá vỡ đường giới hạn.

Ngoài ra khối lượng ở một số vị trí khác cũng nên lưu ý và tôi sẽ ví dụ bằng hình ảnh sau đây

Trong mô hình vai đầu vai trên thì vị trí phá vỡ đường giới hạn có khối lượng giao dịch gần như lớn nhất trong mô hình. Ngoài ra các vị trí đảo chiều ở đỉnh và hai rãnh vai cũng cho khối lượng tương đối lớn, nhưng những điều này thì không quan trọng lắm, chủ yếu là chúng ta chú ý đến khối lượng khi phá vỡ đường giới hạn.

Mẹo giao dịch hiệu quả hơn với vai đầu vai

Mô hình vai đầu vai là một dạng mô hình đảo chiều. Nó đảo chiều khởi điểm từ vị trí đầu nhưng lúc đó chúng ta chưa thể giao dịch vì không có cơ sở nào cả. Chúng ta chỉ giao dịch khi mà giá phá vỡ đường giới hạn thôi.

Để xác định chắc chắn và củng cố thêm cơ sở cho rằng xu hướng sẽ đảo chiều thì thường chúng ta sử dụng đến công cụ phân kỳ. Vì sao tôi lại khuyến khích cái này? Phân kỳ là một trong những công cụ mạnh và tôi yêu thích nhất, do cấu trúc mô hình này là tạo ra đầu cao hơn hai vai bên cạnh nên nếu thực sự thị trường đảo chiều thì đến 90 % là cho tín hiệu phân kỳ ở các chỉ báo dao động như RSI, MACD, Stochastic.

Tôi lấy ví dụ như sau:

Tiếp tục lấy ví dụ ở trên, khi tôi đưa thêm chỉ báo RSI chu kỳ 6 vào thì có thể thấy giữa vai trái và đầu đã tạo ra sự phân kỳ. Nếu giao dịch phân kỳ thì bạn có thể tìm cơ hội vào lệnh ở đây. Nhưng bạn giao dịch với mô hình vai đầu vai thì sự phân kỳ này sẽ là một cơ sở để củng cố thêm cho bạn.

Vai đầu vai trong sóng điều chỉnh (cú hồi)

Mô hình vai đầu vai là một dạng đảo chiều nhưng không hẳn là đảo chiều một xu hướng lớn mà có thể đảo chiều một xu hướng nhỏ ngắn hạn hay có thể nói là các sóng điều chỉnh. Hình sau là một ví dụ

Trong thị trường mà trước đó là một xu hướng tăng mạnh. Giá hồi nhẹ rồi đi lên, trong sự giảm điều chỉnh đó và tăng lên thì biểu đồ giá đã tạo nên mẫu hình vai đầu vai đẹp.

Hình trên các bạn cũng thấy được một cây nến có bóng nến trên rất dài xuất hiện ở ngưỡng phá vỡ đường giới hạn. Đó là sự phá vỡ thất bại trước khi thành công.

Một vài lưu ý khi sử dụng vai đầu vai

Bạn có thể thấy mô hình vai đầu vai xuất hiện ở nhiều khung thời gian khác nhau nhưng theo kinh nghiệm của tôi thấy rằng, các vai đầu vai trên khung D1 hay W1 là hoạt động hiệu quả nhất.

Ngay trên các khung D1 hay W1 đã là khung thời gian giao dịch dài hạn mà mô hình vai đầu vai lại càng mất nhiều thời gian để hình thành nên nhiều khi chúng ta hay quên đi cái chuyện để ý mô hình này mặc dù nó hình thành ngay trước mắt đấy.

Nếu muốn phát hiện được mô hình này thì bạn nên dùng một checklist để kiểm tra. Hơn nữa, ngoài vai đầu vai thì cũng có rất nhiều chart pattern

khác để bạn chú ý như double top/bottom, triple top/bottom... Nếu không có một bảng checklist thì bạn sẽ không thể nhận ra và sao nhãng chúng.

Bạn nên tập trung vào một vài thứ trọng tâm cần chú ý đến, có nhiều con đường đi đến thành công và bạn không cần phải đi hết các con đường đó thì mới thành công, nếu cố đi hết thì lại hoá ra chẳng thể thành công vì bạn chưa đi hết một con đường nào cả đã vội đi con đường khác. Với vai đầu vai, nếu bạn thấy thích thì đưa vào làm công cụ giao dịch cho mình, còn nếu bạn đã theo một chiến thuật nào đó rồi thì không sử dụng vai đầu vai có khi lại càng tốt vì nó giúp bạn tập trung hơn. Hãy lựa chọn hướng đi đúng đắn và bạn cảm thấy là hợp lý.

Lời kết

Trên đây là toàn bộ những kiến thức bạn cần biết về mô hình vai đầu vai. Vai đầu vai chắc chắn là một trong những chart pattern mà người mới tìm hiểu về giao dịch tài chính được tiếp xúc đầu tiên, đây là kiến thức rất cơ bản và có thể áp dụng vào trong giao dịch.

Cuối cùng, cảm ơn các bạn đã đồng hành với bài viết của tôi cho đến những dòng chữ cuối cùng. Trong quá trình viết bài chắc chắn không thể tránh khỏi một số lỗi trình bày hay câu cú lủng củng, mong các bạn thông cảm.

Rất mong nhận được một like và đánh giá chất lượng bài viết theo 5 sao bên dưới. Ngoài ra, nếu các bạn có bất cứ thắc mắc nào về kiến thức trong bài viết hãy để lại comment bên dưới. Tôi sẽ giải đáp trong thời gian sớm nhất.

Trân trọng!